

Francouzská revoluce dnes...

Autor: Dimitrios Konstantakopoulos

Časopis *Le Point* patří k vlajkovým lodím francouzského konzervativního „pravého středu“. Na titulní stránce jednoho z prosincových čísel se objevil titulek „*Francie čelí svým dějinám: 1648, 1789, 1830, 1848, 1871... čtyři století revolucí*“.

Výtvarným motivem obálky pak byl obraz **Pierre-Jérômeho Lordona**, na kterém se v pařížské Rue de Babylone lid střetává s vojskem během revoluce 1830. Snad právě tam se inspiroval někdejší Chiracův ministr Luc Ferry, když před několika dny volal po intervenci armády a vyzýval policii, aby na Žluté vesty začala střílet ostrou municí.

Nebudte ale překvapení, když o tom v televizi neuslyšíte, ani se nikde nedozvíte, že míra

policejních represí a násilností ve Francii, měřená počty mrtvých, zraněných a zatčených, už nyní přesáhla vše, co země zažila od roku 1968. Překvapovat by vás nemělo ani to, že nevíte o nové kampani **Žlutých vest**, vyzývající k bojkotu bank, nebo že jste byli vedeni k víře, že hlavním tématem protestů jsou ceny pohonných hmot nebo výše minimální mzdy.

Drtivá většina evropských médií se svým čtenářům nebo divákům ani neobtěžovala zprostředkovat hlavní politické požadavky Žlutých vest. Rozhodně pak neproběhly žádné smysluplné pokusy přijít s podrobnějším výkladem dění ve Francii. Minimální je také přítomnost zpravodajů přímo na místě: na vesnicích a u francouzských dálnic.

Totalitarismus

Po Napoleonově porážce u Waterloo vytvořily evropské mocnosti Svatou alianci proti možné revoluci.

Dnes byly dokonce už revoluce vyhlášeny za nemyslitelné (Soros, a nejen on, usilovně bojuje za jejich vymazání z učebnic dějepisu, nebo alespoň umenšení jejich významu a smyslu). A protože jsou nemyslitelné, nemůže k nim docházet. A protože k nim nemůže dojít, žádné revoluce se neodehrávají.

V témže duchu evropská média vyslala své reportéry do pařížských ulic na Vánoce a Nový rok, aby tam spočetli protestující a dospěli k závěru, že jich vlastně vůbec není tolik. Pochopitelně nepočítali 150 000 policistů a vojáků, které měl Macron po ruce na Silvestra. Novináři – jako vždy naprosto „nestranní“ – porovnali čísla demonstrantů s předchozími protesty, a tak u svých diváků vyvolali dojem, že je vlastně po všem, že se bouře přehnala.

Koncem roku 2018 jsem v „nejserióznějších“ řeckých novinách narazil na článek o Evropě. Autor věnoval hnutí Žlutých vest jediný bezobsažný odstavec. Pochopitelně si však našel místo na stupidní prohlášení evropského politika, který krizi v Evropě připsal na vrub existence *Russia Today* a *Sputniku*! Když se mi konečně podařilo najít na webu trochu slušnější rozbor dění ve Francii, rychle mi došlo, že jediným záměrem autora je přesvědčit nás, že současné události rozhodně nemají nic společného z rokem 1789 nebo 1968!

Škoda, že ti, kterých se to týká, tedy Francouzi samotní, neumějí číst řecky. Kdyby to uměli, došlo by jim, že nemá smysl psát si na vesty nápisy „Revoluce“, zpívat na demonstracích revoluční písně z 18. století či organizovat symbolické oslavy veřejné „dekapitace“ Macrona po vzoru Ludvíka XV. Ani francouzský buržoazní tisk by jistě neplýtlval dennodenně časem a inkoustem na srovnávání současných událostí s roky 1968 a 1789.

Totalitarismus tak není nějaká vzdálená hrozba – už ho tu máme. Jenom prostě nepovažoval za nezbytné ohlásit se a my si tak musíme jeho přítomnost dovodit z jeho výsledků.

Vládnoucí třída je vyděšená

Francouzská buržoazie je politicky asi tou nejzkušenější vládnoucí třídou v Evropě, a tak si problémech, před nimiž stojí, nečiní žádné iluze. *Le Point* o revoltě Žlutých vest píše v příhodně nazvané sekci „Co nás čeká“.

Před několika měsíci jsme o Macronovi ve Francii i zbytku na všech stranách slyšeli jen samou chválu: byl „zářivou kometou“ evropské politiky, dařilo se mu jako na běžícím pásu prosazovat „reformy“ a v jeho misi záchrany a přebudování Evropy ho nikdo nemohl zastavit. Třeba takový (Janis) Varoufakis ho obdivoval a podporoval už od prvního kola prezidentských voleb v roce 2017.

Nyní se však z „vyvoleného“ stala pro ty, kteří ho úřadu dostali, spíše přítěž. Někteří z nich se ho nejspíš chtějí co nejrychleji zbavit a nahradit někým novým, což ovšem není tak jednoduché, vzhledem k takřka královským pravomocem, jež prezidentům propůjčuje francouzská ústava. Ta je nastavena tak, aby sloužila potřebám prezidenta, který chce svou moc ochránit před dotěrným lidem. Její autoři si nejspíš jen těžko představovali, že jednoho dne se stane i brzdou oligarchů, kteří se prezidenta chtějí zbavit!

A kdo by se odvážil vyhlásit parlamentní nebo prezidentské volby v situaci, jaké dnes ve Francii panuje? Nikdo neví, co by se mohlo všechno stát. Macron navíc nevede stranu v pravém slova smyslu, ale spíš federaci spojenců a přátel, kteří mají prospěch z jeho setrvání u moci.

Král je nahý

„Král je nahý,“ stojí v úvodníku *Le Point*. Autor s takřka sadistickou lhostejností pokládá otázku: „Co může podniknout vláda, která se ze srdce přičíí nemalé části lidu?“

Král ale není ve své odhalenosti osamocen, podobně je na tom i celý systém. Novináři sice sáhodlouze rozebírají a poukazují neuskutečnitelnost požadavků hnutí, nejsou však ochotní ztratit byť jediné vážně míněné slovo o řešení hlubších příčin, který k revoltě části francouzského národa vedly. Soudobý Macronův, Trumpův nebo Merkelové kapitalismus nevytváří Roosevelty, Nové úděly nebo Lidové fronty – na to, zda vyprovokuje vzestup nového Hitlera, jak někteří tvrdí, si ještě musíme nějakou dobu počkat. Zatím dal vzniknout pouze Žlutým vestám.

Předvídali to, ale nechtěli tomu uvěřit

Ano, všechno to mohli dopředu vidět. Stačilo jen, aby skutečně prostudovali jistou knížku vydanou koncem roku 2016, půl roku před volbami, která upozorňovala na výbušnou sociální situaci a nebezpečí revoluce či občanské války.

Kniha se jmenuje *Revoluce* a jejím autorem není nikdo jiný než Emmanuel Macron sám. O půl roku později se tento muž stal francouzským prezidentem – jen aby své temné předpovědi

spektakulárně potvrdil. Po pravdě řečeno však ani Macron sám nebral svá slova ve snaze uspět ve volbách příliš vážně.

Politici, novináři i intelektuálové totiž podle všeho dospěli svým neustálým lhaním až k přesvědčení, že na tom, co říkají, vlastně ani tolik nezáleží. Mohou přece říkat, cokoliiv se jim namane, a to bez jakýchkoliv následků.

Ve slavném *Obrazu Doriana Graye* Oscara Wildea se hlavní hrdina moc co noc dívá na svou pravou, děsivou tvář v zrcadle – činí tak ovšem osamocen.

Právě v tom spočívá Macronova největší chyba. Odtržen od reality je pevně přesvědčen, že si vystačí s podporou mocných elitních sil, které ho vynesly k moci a k obyčejným lidem cítí výhradně opovržení.

Ani se nesnaží příliš maskovat svou aroganci: tak jistý si je sám sebou, tak neochvějně věří, že bez jakýchkoliv následků může dělat naprosto cokoliiv (stejně jako Tsipras u nás v Řecku). Proto ukázal svou pravou tvář před miliony párů očí. Tato poslední kapka utvrdila Francouze v přesvědčení, které zrálo už během vlády Macronových předchůdců Sarkozyho s Hollandem a možná i dřív: lidé při pohledu na Macrona pochopili, co je čeká na konci cesty. Byli tak zatlačeni ke zdi a uvědomili si, že se mohou spolehnout jedině sami na sebe a že pokud chtějí zachránit sebe i svou zemi, musejí přistoupit k činu.

Došlo jim, že nikdo jiný to za ně neudělá.

Macron jako provokatér a hrůza v Pompejích

To byla ona rozhodující chvíle dovršení Macronova dějinného poslání. Nastolením naprosté nadvlády financí nad politikou sám vydal impuls k revoluci. Jeho triumf i tragédie totiž jdou ruku v ruce.

V tom okamžiku jako by z hlubin historické paměti vyskočil **Bukefalos** a bez jezdce se zběsile hnál kupředu, připravený srazit všechno, co se mu postaví do cesty.

Teď na něj proto s hrůzou nehledí jen ti u moci: strach opanoval také „krajní pravici“ s „krajní levicí“. Marine Le Penová už demonstranty vyzvala, aby se vrátili domů a navrhli jí jména na její kandidátku do evropských voleb!

Mélenchon Žluté vesty podporuje, 70 % jejich požadavků se ostatně překrývá s programem jeho strany *La France Insoumise*, ale zatím si netroufne přidat se k výzvám k Macronově rezignaci, jež zaznívají po celé Francii, ovšem bez podpory vlivných politiků. Snad má pocit, že se mu nedostává ocelové vůle a síly, nutné k tomu pokusit se takového hnutí vést.

Vedení odborů dělá vše ve svých silách, aby dělníkům ve styku s Vestami zabránilo, což ale mezi jejich základnou vyvolává stále větší neklid.

Mnozí ze známých „levičáků“ či „radikálních“ intelektuálů, kteří si v minulosti nenechali ujít jedinou příležitost dštít síru na kapitalismus (přestože skutečná revoluce byla asi tím posledním, co ve svých životech chtěli zažít), dnes vyděšeně hledí na rozhněvaného Bukefala, který se na ně řítí. Dávají přednost stabilnímu kapitalismu, na jehož „svědomí“ si mohou hrát, zatímco vydávají knihy, vystupují v televizi, pořádají přednášky, rozebírají jeho krize a vysvětlují jeho strážně. Myšlenka, že by lid vzal jejich slova doopravdy vážně, jim nikdy nevytanula na mysli!

To je vlastně jen další potvrzení hloubky hnutí. Lenin, který o revolucích nepochybně leccos věděl, v roce 1917 napsal: „V revoluční situaci je strana stokrát více nalevo než ústřední výbor – a dělníci jsou ještě stokrát více nalevo než strana.“

„Revoluční situace“ a mocenské vakuum

Čtyři z pěti Francouzů momentálně nesouhlasí s Macronovou politikou a skoro polovina jich volá jeho bezodkladné demisi. Lze se důvodně domnívat, že se jedná o mnohem vyšší podíl, než kolik tomu bylo v případě cara Mikuláše II. v únoru 1917.

Francie se ocitla v mocenském vakuu. Prezident a jeho vláda z podstaty věci nemohou vládnout a lid je nedokáže snést. Nejde o stav dvojí moci, ale dvojí legitimacy, jak to bystře vystihl Mélenchon.

Tak ovšem zní učebnicová definice revoluční situace. Jak náš učí dějiny, bývá taková situace nezbytnou, nikoliv však dostatečnou podmínkou úspěšné revoluce. K dovedení rebelie do úspěšného revolučního konce je třeba také schopného a rozhodného vedení s vhodnou strategií, programem i vizí. Tyto prvky podle všeho ale zatím v současné Francii přítomny nejsou, stejně jako nebyly ani v květnu 1968 nebo během první ruské revoluce v únoru 1917. Proto zůstává stávající situace otevřena všem možnostem. Není však pochyb, že jde o počátek období intenzivních politických a třídních střetů v Evropě a že Evropa v podobě, jaké ji známe, už patří spíš do učebnic dějepisu.

Hlavní požadavek? Suverenita lidu

Od nechuti k dani z pohonných hmot se pozornost Francouzů přesunula – kromě Macronovy rezignace – k následujícím hlavním požadavkům:

ochrana a zachování kupní síly nejchudších sociálních vrstev, tj. zrušení DPH na základní životní potřeby, tak aby byla zaručena slušná životní úroveň veškerého obyvatelstva.
právo lidu iniciovat referendum na jakémkoliv téma, „referendum z občanské iniciativy“, včetně hlasování o odvolání zvolených politických činitelů (prezident, poslanci, starostové atd.), kteří nedodržují pravidla svého mandátu, to vše v kontextu ustanovení Šesté francouzské republiky.

Lidé tak jinými slovy volají po zásadní a radikální „transformaci“ západního buržoazně-demokratického režimu, jak jej známe, směrem k nějaké formě přímé demokracie. Motivace

je jasná: vzít si zpět stát, který totalitárně přešel, postupně a navzdory přiměřeně demokratickému zdání, pod kompletní a přímou nadvládu finančního kapitálu a jeho zaměstnanců, případně alespoň nabídnout lidu příležitost vytvořit účinný nástroj kontroly státní moci.

To nejsou požadavky nějakého Protágorova fanklubu, ideologické skupinky propagující self-management/?/ nebo nějakého intelektuálního klubu. Stejně tak se nejedná o požadavky výhradně těch nejnižších sociálních vrstev francouzského národa.

Podle průzkumů je podporují přinejmenším tři čtvrtiny francouzských občanů, včetně velké části středních vrstev. Za těchto okolností se tedy požadavky v podstatě rovnají vůli lidu, vůli národa.

Vesty pak jsou jeho militantním předvojem. Právě proto se s jejich požadavky ztotožňuje naprostá většina obyvatelstva, přestože počty aktivních účastníků protestů se od prosince poněkud snížily, lidé je stále chtějí vidět v ulicích.

V jakési inverzi slavného Marxova sloganu z *Německé ideologie* tak dnes myšlenky vládnoucí třídy nevládnou společnosti. Proto lze také situaci bez přehánění označit za revoluční.

Otřes legitimacy či autority jako takové navíc nepostihl jen prezidenta s kabinetem, ale i velkou část státních a politických institucí, strany, odbory, „zpravodajská“ média i režimní „ideology“.

Zpochybňování establishmentu se ukazuje jako natolik zásadní, že jakékoliv argumenty o násilí nebo protestujících nijak neoslabují celospolečenskou podporu hnutí. Jistě, mnozí, byť ne všichni, násilnosti odsuzují, ale drtivá většina z nich hned obratem upozorňuje na sociální násilí režimu proti lidu. Když tak nyní slavnému bývalému boxerovi ruply nervy a proti agresivním policistům použil pěsti, založili protestující fundraisingovou stránku na jeho podporu. Za pouhé dvě hodiny lidé shromáždili přes 120 tisíc euro, než byla stránka na nátlak úřadů a pod hrozbou, že posbírají jména všech, kteří na podobné věci dají peníze, odstraněna.

Velká většina Francouzů sice stále podporuje požadavky hnutí i samotné demonstrace, není však pochopitelně snadné udržet takovýto stav ochromení společnosti a mocenského vakua delší dobu. Dříve či později si celá věc bude žádat řešení. V podobných situacích se veřejné hnutí nezdědka převaluje z jedné strany politického spektra na druhou a zase zpět, v závislosti na tom, která z aktivních sil se jeví jako rozhodnější a schopná vyvést společnost z krize.

Organizace hnutí

Protože protestující nevěří stranám, odborům a vlastně ani nikomu jinému, nezbyvá jim než se zorganizovat sami. Na vesnicích i ve městech tak vznikají občanská shromáždění, a pokud vše půjde dobře, má se konce měsíce konat první „shromáždění shromáždění“.

Podobný vývoj se odehrál v mnoha dalších revolučních hnutí tohoto typu v různých zemích. Klasickým příkladem je spontánní vznik rad (sovětů) při revolucích v Rusku v letech 1905 a 1917.

Jakkoliv je těžké na dálku předjímat budoucí vývoj, vznik takovéto Jednotné fronty zdola by mohl vyřešit problém chybějícího politického vedení hnutí a dokonce i přechodného hospodářského programu pro Francii, který by se mohl stát předlohou pro celoevropské řešení.

Odlišnosti našeho světa oproti tomu před stoletím, jako vzdělanost nižších sociálních vrstev, přítomnost většího množství kritických radikálních myslitelů s potřebnou intelektuální kapacitou či internet, dávají tomuto scénáři mnohem větší šanci realizace, než tomu bylo v minulosti.

Achillovou patou hnutí spatřuji v tom, že i když už pracuje na vytvoření politických návrhů, nenabídlo dosud ucelenou ekonomickou alternativu ani politicky strukturované, demokraticky kontrolované vedení.

Zcela nezbytná je tak účinná demokracie, protože jediné tak lze propojit z podstaty věci nutně odlišnou míru povědomí v řadách lidu a vyhnout se rozkolu hnutí na „levici“ a „pravici“ či rozdělení na ty, ochotné využít k dosažení svých cílů násilí a ty, kdo by raději viděli nenásilný, postupný vývoj.

Takováto „fronta“ by se mohla stát platformou pro krystalizaci programu a vize, na níž by se podílely i různé strany a politické organizace.

Čelní německá sociální demokrata počátku 20. století Rosa Luxemburgová byla ve své *Kritice ruské revoluce* vůči bolševikům velice přísná, místy snad až přehnaně. Přesto však své výpady uzavírá uznalými slovy: „Rozhodně jim nechyběla odvaha.“

Francouzský národ, poháněn zoufalou nutností a veden svou konkrétní dějinnou zkušeností, si vytvořil své vlastní povědomí, díky němuž dokáže ze syntézy všech informací, jež máme k dispozici, učinit nevyhnutelné závěry, a to jak o „kvalitě“ sil vládnoucích našemu světu i ohromných nebezpečích, jež ohrožují naše země i lidstvo jako celek. Francouzi tak překročili Rubikon.

Tím, že v masivním měřítku přikročili k praktickému uskutečnění svých cílů už nyní, bez ohledu na příští vývoj, vykonal francouzský národ ohromný skok kupředu a zase jednou tak stanul v čele boje s masivními hospodářskými, ekologickými, jadernými i technickými hrozbami lidské civilizaci a jejímu přežití.

Bez vědomého vstupu početných mas na scénu dějin, a to i se vším nebezpečím a nejistotou, již něco takového nutně obnáší, si lze ovšem zachování lidské existence představit jen stěží.

Analýza Dimitriose Konstantakopoulose *The French Anti-Neoliberal Revolution. On the*

conditions for its success vyšla na stránkách United World 15. ledna 2019.